

سالم سەباح:

گرفتى سەرەكى ئىمە كەمى ئامىرى مۇسقىايە

دېمانە: جەلال خەيلانى

سالم سەباح نادر لەدايىكېبوى سالى ۱۹۷۱ى شارۋچكەى مەخمورە، سەرەتاي كارى ھونەرى ۋەك مېوزىك ژەنىك لەگەل تىپى مۇسقىاي قەرەچووغ بوو، بەشدارىي سەرجمە چالاككېيەكانى تىپكەى كىردوو، سالى ۱۹۸۷ ۋەك ئەندامىكى تىپ بەشدارىي لەتۆماركردنى كاسىتتېك كىردوو كە بۇ ھونەرمەندان (ئەرسەلان كارەوانى ۋە ئەحمەد زەمانە) ئەنجام درا. سالى ۱۹۸۹ بەشدارىي لەتۆماركردنى كاسىتتېك بۇ ھونەرمەند ئەحمەد زەمانە كىردوو، لەدوای راپەرپىن كۆمەلئىك مەنەلۇجى بۇ گۇرانىيېژ (سالىچ بېكەس) لەھەولئىر تۆمار كىردوو، لەسالى ۱۹۹۲ چەند گۇرانىيەكى بۇ ھونەرمەندان فاخىر نامىق ۋە سالىمان قەرەچووغى ۋە ئىيۇب مەخمەد تۆمار كىردوو، ھەر لەو ماوئەيە توانى چەندىن سرودو گۇرانى ۋە پارچە مۇسقىا ھۇنراوہ بۇ فىلىمى نازاركانى كورد تۆمار بكات كە لەوئىنەگرتنى سۇران جافو دەرھىنانى كامەران سەمەد جەبار بوو، بۇ زياتر ئاشنا بوونى خۇيەنەران بەكارو چالاككېيەكانى لەبواری ئەندازەى دەنگو ستۇدىو بە باشمان زانى ئەم دېمانەى لەگەلدا ئەنجام بدەين.

كارەباو كەمى ئامىرى مۇسقىايە، مەبەستە لەئامىرى مۇسقىا ئەم تۆركەى كە ئىمە گۇرانى پى تۆمار دەكەين جۇرەكەى (A1000)، ئەم ئامىرانەى كە لەستۇدىوكانى ھەولئىر بەكار دەھىتەن بە دەيان جار لە ھى ئىمە باشترە ئەگەر ئىتسو ئىمەش ئەم ئامىرە پىشكەتووانەمان ھەبىت بىنگومان دەگەينە ناستى ستۇدىوكانى دېكە. * لەئامىرانەى بە ئىيازەن ستۇدىوكە فراوانتر بىكەن؟

بەلئى ۋەك پىشتر نامازەم پىكرد، كارى تۆماركردەم دەگەرتتەوہ بۇ دوى راپەرىن كە ئەمكات لەگەل مامۇستايان (جەمال جەمىلو جەمىل سىجارى) لەتپى مۇسقىاي قەرەچووغ توانىم كۆمەلئىك گۇرانى تۆمار بىكەم.

* تاج رادەيەك ھونەرمەندانى دەقەرەكە سووديان لەم ستۇدىوئە ۋەرگرتوہ؟

تارادەيەكى باش سووديان ۋەرگرتوہ، ھەرچەندە بىرۆكەى دامەزندانى ئەم ستۇدىوئە ئەمكاتە سەرىھەلدا كە بارەكائى تەلارى رىكخراوہكان لە مەخمور كرايوہ، ئەوہ بوو دەرەتتېكى باشى بۇ ئىمە رەخسانو توانىمان ژوروتىك رىك بىمەن لەگەل ئەم كەرەستەم ئامىرانەى كە پىشتر ھەمان بوو ستۇدىوئەكى بسچوك دايمەزىنەن، بەپىيىستى دەزائم زۆر سوپاسى بەرئىز مامۇستا (سالار سىامەند) بىكەم كە لەم بارەو ھاركارمان بوو.

* بەشپوئەكى گشتى ئوگرتانە چىن كە بۇتە ئاستەنگ لەبەردەم كارەكانت لەبواری تۆمار كىردندا؟

- گرفتى سەرەكى ئىمە نەبوونى

* چۆن بىرت لەوہ كىردتەوہ كە ستۇدىوئەك بۇ تۆماركردنى دەنگ لە مەخمور دايمەزىنەن؟

- پاش پىرەسى نازادى ئىتراقو رىزگار كىردنى مەخمور، لەگەل چەند ھونەرمەندىك لەوانە (موحسىن عوسان، ئەحمەد زەمانە، سالىمان قەرەچووغى، سەردار سىامەند، ديار سىامەند، شىروان جەمىل، سەلام ئەنور، سازگار حاجى، رىياز سەدېق، مەمەد خىر، بەدران مەمەد، ھەلۇ مەمەد) توانىمان تىپى مۇسقىاي شەھىد كارە دايمەزىنەن چەندىن كارو چالاكى ھونەرى ئەنجام بدەين، لەوانە بەرنامەى فلاش باگ لەكەنالى كوردسات ۋە بەرنامەى رەسەن لە تەلەفزیونى PUK ۋە تۆماركردنى گۇرانى نەورۇزى كوردان بۇ ھونەرمەند سالىمان قەرەچووغى بۇ كەنالى زاگروس، ھەرەھا گۇرانەكە بۇ ھونەرمەند (گەفەر) تۆماركرد كە لەكەنالى رۆژ تېغى پەخش كرا، ھەر بەھۆ دامەزندانى ئەم تىپە بوو كە توانىم لەگەل ھاركارانى تىرم ستۇدىوئەك بۇ تۆماركردنى دەنگ دايمەزىنەن.

* ئايا ۋەك ئەندازىرى دەنگ پىشتر ئەزمونى تۆماركردنت

(مەمەد جەلال)

بچوكتىن بىژەر، شەوان لەگەل تۆپ دەخەوئە

مىندالان پىشكەش دەكات، ماوئە سالىكە بەبى پىچران بەردەوامە، ئەم دېمانەمان لەگەل ساز كرد.

ناوئە تووئە مەمەد جەلال مەمەد، تەمەنى ۱۳ سالە، لەدواناۋەندى كىلەسى ناسىنگەر

دەخوئە، بەيارمەتى باركى ھەرەھا براكەى توانىوئەى بىتتە ناو بوارى راگەيانئەنە، ھەرەكە مەمەد دەلئىت "ماوئە سالىكە ئەم

دەخوئە، بەيارمەتى باركى ھەرەھا براكەى توانىوئەى بىتتە ناو بوارى راگەيانئەنە، ھەرەكە مەمەد دەلئىت "ماوئە سالىكە ئەم

دو ھۇنراوئەى شاعىرى مېللى نازاد رەفىق

ئەى ۋەتەن

ئەى ۋەتەن خاكت پىرۇزە دور ۋ گەوھەرە دەشت ۋ كىوت دار ۋ بەردت تاجى سەرە خاك ۋ خۆلى ئەم دەقەرەم فەخر ۋ شانازى ۋ ھونەرە بەھەشتى سەر زەمىنە شاخى بەرزت جەوھەرە ۋەرن بخوئىن تىبگەن لەنازى ئەم نىشتمانە بېھىنە بەرھەم كانزاي ۋەتەن با نەمرئ لەژىر پاتانە بخوئىن بۇ عىلم زانين كۆنە بەرستى مەكەن بە ژيانە سەيرى كانزاوى مەخمور كەن ۋەتەنى كوردە مەيدەن بە بىگانە

مەخمور

مەخمور شەرە خۇشەوئىستەكەم ھەستى ئازادىم شارى شەھىدان ۋ راپەرپىنى كوردايەتەم من ھەر بە تۆوہ دەنازم ھەر بە تۆوہ ھەم كە دېمەنت دەبىنەم لەزىروپىسايى بۇتە ماىەى غەم تا دوئىنى كوردايەتى بوو لە سەر خاك ۋ شەرف كوشتن تا خاكىش ۋەرى دەگرتىن بەنازادى ئەك بەسەرشۆرى كردن

۲/۱۴

رۆژى فرىشتە سىپىەكانى رۆج

شېعر - زەرى

ئەى ئەو رۆژەى... كە چاۋەرپى دىدارت دەكەم تاۋەكو لە رېگەى دىدارى تۆ ھەرچى وشەى پەنگ خواردووى ناخى دەروونم لە دىدارى تۆدا بەرەنگى سېى بۇ ئازىزى نېو دەروونم بىكەم بە گۈلئىكى سېى ھەرچى سۆزى عاشقانەپە لەم رۆژەدا..

بەلام بىرپارم داۋە لەم رۆژەدا ھەرچى فرىشتە سېى ۋ ئەفسوناۋەكانى ئاسمانە ھەرچى پەرى ۋ پەرىزادەكانى ئاسمانە بىكەم بە پەيامبەرى ناخىكى سېى بىيرم بۇ تۆ كە ھىشتا تۆ لە نېو خەيالدا لە پەمەيى ھزرەوہ خەوتووى تاۋەكو ئارام... ئارام لە ساتەكانى ئارامى ئارامتر لە ناخىكى سېى تر پىيلىن... ھىندەى ھەزى ھەموو دونيا ھەزم لىتە بە قەد رادەى ھەموو دونياى خۇشەوئىستى خۇشەوئىستى خۇشەم ئەوئە... خۇشەم ئەوئە!

بىكەم بە تاجى گۈلئەنى سېى بۇ ناخىكى لە سېى سېى تر ھەرچى گۈلى سوورە.. ھەرچى خۇنچەى سوورى دونياپە بىكەم بە گۈلئىكى بەر پەخت لە رۆژى خۇشەوئىستىدا بەلام نازانم كەى وشەكانم خۇيان ئەكەن بە قايبلى نوسىبەكانى ئەم رۆژە ھەرچى وشەى جوانى سۆزى عاشقانەپە ھەرچى ۋەفائى نېو ۋىستە سېىپە پەنگ خواردوۋەكانە را ئەكەن ۋ را ئەكەن ئىمە ناتوانىن بىين بە پەيامبەر لەم رۆژە سېپەدا چۈنكە ئىمە لە نېو تەلىسىمى عاشقە سېپەكاندا ئەتوئىنەۋە ۋ ئەتوئىنەۋە

ته نها قیبرا
بهرپر سیار نییه له
شکسته که ی
هه لښارده ی ئیراق

عبدالره حمان نادم

له کونگره یه کی رۆژنامه نویسیدا (ناجح حه مود) جیگری سه رۆکی یه کیتی تۆپی پیسی ئیراق دور خستنه یی قیبرا له نه رکی راهینه رایه تی هه لښارده ی ئیراق ده کرد. له نه نجامی نه موه درچونه پیئشه خته هه لښارده ی ئیراق له جامی که نډاو دهیان نارډابی گموره ی جه مارده ی و راگه یانډنی نایه وه هه موو لایه نه په یوه نډی داره کان ده گه رپن به درای نه وه کی بهرپر سیاره و چ که سیک ده ست نیشان بکه ن بۆ نه م پۆسته، به لām نه مانه ته نها قسه یه کن وه جارانی پیئشو، که ئیراق ناتوانه به شرداری پالمانیه ته کان بکات هه روه که هه نډی لایه ن پییان وایه به شرداری نه کریت له م پالمانیه ته نه وه که هه مان حالت دوربازه ببیته وه وه جامی که نډاو.

هه موو لایه نه په یوه نډی داره کان تۆپی پیسی ده یانه وی پیئتاوان بکرین له نه نجامه خراپه ده یچه نه تۆالی لایه نه کی ترو، هه سته ملیونه ها جه مارده ی وهرزشی بیته یاری به ده سته نه مانه وه درای هه موو نسکزیه که داوی لیئسوردن وه هه موو جاریک له جه مارده بکه ن. نایا که سی تر نیه له یاریزانان راهینه ره لپرسراوی حکومی که خاوه ن نه موزو و پسرپۆرتریبیت جیگای نه مانه بگریته وه بۆ نه وه ی وهرزش تۆپی پیسی چتر نه بیته نامیر به ده سته نه مانه وه که خۆیان سه پانده به سه ره هه موو شتیکی وهرزشی. بۆیه ده لښین ته نها قیبرا بهرپر سیار نییه له شکسته کان ی هه لښارده ی ئیراق.

باشترین یاریزانی مه خمور له شاره که ی یاری ناکات

ناکو جه مال:

شانازی به وانه ده که م که بو چرکه یه کیش بی مه شقیان پیدام

نه نجامی داوه به شدابوونی سووه له یاری کۆتایی خولی پله دووه کان ی کوردستان له گه ل یانه ی (هاوکاری دوز) که له یارییه دا به گۆلئیکی بی بهرامبه ره سه رکه وتنیان به ده سته یئا. هه رچه نده ناکو جه مال یاریزانی خه لکی مه خموره به لām بۆ هه یچ له م دوو یانه یه یاری ناکات که له م شاره دا هه ن له م باریه یه یاریزانی ناوبراو ده لښت "من خۆشم حه زم ده کرد له یه کیک له م دوو یانه یه ی شاری مه خمور یاری بکه م به رده وام بۆ له گه لایان به لām به هۆی نه م بۆنده ی له گه ل (سینچرا) مۆرم کردوه وه له ی یانه یه شدا هه ست به ناسوده یی ده که م به هۆی نه م ریزه ی لیم ده گرن."

کوچه رو کۆسره ت

ناکو جه مال یاریزانی یانه ی سینچرای شاری کۆیه، یه کیکه له یاریزانه دیاره ناست به رزه کان ی شاری مه خمور، ناوبراو له سالی ۱۹۸۶ دا سه رته له تیسی میلیلی شۆرش هاتۆته نیو جیهانی وهرزشی تۆپی پیسی دواتر له بنکه ی وهرزش و لاران و ئینجا له یانه ی مه خمور یاری کردوه هه روه که بۆ یانه کان ی قهرچوو و دوبریش یاری کردوه نه مه به ره یه په یوه نډی به یانه ی سینچرای کۆیه کردوه که یانه یه کی پله یه که. له خۆشترین نه م یاریانه ی

گرنگی فیتامینه کان بۆ یاریزانانی له ش جوانی

هیوا قسار / فیتامینه کان رۆلئیکی گرنگ ده گۆن له له شدا، به بی ته وانیش له ش ناتوانیت له کارکردن به رده وام بیته و چونکه پیکهاته ی ژیان.

فیتامینه کان گرنگ بۆ که شه ی خانو کاری نه نده مانه کان له ش به ریک و پیک، چاک کردنه وه ی شاننه کان. له به ره وه ش وهرزشی له ش جوانی پئویستی به هۆی چالاکی هه یه بۆ ته وایووون به رده وام بوون له راهیتان و مه شقه کان ده بیته یاریزانی له ش جوانی زانیاری پئویستی هه بیته له سه ره فیتامینه کان و نه و خۆراکه ی ده یخوات.

فیتامینه کان دوو جۆریان هه یه نه وانه ی که له چه وری دا ده توتیه وه له گه ل نه وانه ی که له ناو دا ده توتیه وه، یه که م زاناش که وشه ی فیتامینی به کاره یئا ناوی (فرانک) بو.

نه و که شه ش که ده ست ده کات به وهرزشی له ش جوانی ده بیته گرنگی زیاتر به خۆراکی بدات و بزانیته که چی ده خوات تاوه کو بتوانیت له ش و لاریکی ریک و گونجاری هه بیته.

یه کیک له فیتامینه کان بۆ که شه ی له ش گرنگه بریتیه له فیتامینی (A) که بریککی ژور له گوشتی

دلشاد خدر:

راهینه رانی شاری مه خمور نه کادیمی نی

یاریزانی دیرینی مه خمور (دلشاد خدر پیرۆت) له دایکبوی سالی ۱۹۶۳ ی شاری مه خمور وه هه ره له ته مه نی مندالی هاتوه ته نیو دونیای وهرزش، له سه رده سته مامۆستای خوالیخۆشبوو (موحسین که ریم) ده سته یه وه رزش کردوه مامۆستای ناوبراویش به ره ی نه م وهرزشوانه ی دۆزیوه ته وه.

دیمانه: جه لال خه یلانی

* سه ره تا هه زده که یین خۆت بناسین و له که یه وه ده سته ی به وه رزش کردوه ؟

- دلشاد خدر پیرۆت له دایکبوی سالی (۱۹۶۳) مه خمور، هه ره له مندالییه وه وه کو منداله کان نه م ده قهره خولیا ی وهرزش بووم، پاشان له سه ره ده سته ی مامۆستای خوالیخۆشبوو (موحسین که ریم) ده سته ی بیاریکردن کرد.

* له چ سالی که یه که م یاریت نه نجام داو چوو ته ناو گۆرهبانی یاری ؟

- له سالی ۱۹۷۷ یه که م جار چومه ناو یاریگا له گه ل شه هید (عه زیز قادر مامه مند تاهیره مامۆستا به ر) که باشترین یاریزانی مه خمور بوون منیش وه مندالییک به شداریم کردوه هاتمه نیو دونیای وهرزشه وه.

* به شرداری چه ند خولت کردوه نه گه ره له یادت بیته ؟

- به شرداری ژور خولم کردوه له هه ولترو سالیمانی و له تیبه میلیلیه کان ی مه خموریش یاریم کردوه هه ره پله ی یه که مان به ده سته یئاوه.

* هۆی چی بوو له یاریکردن دور که وتیه وه ؟

- وه ی یاریزانیکی به تواناو گۆلکه ره له هیللی هیرشبه ره یاریم کردوه ژماره ی (۱۱) له به ره ده کرد هه موو کات، به لām له ۱۹۸۵/۵/۱۷ تووشی پیکان هاتمو قاچم له دوو جیگا شکا بۆیه

وینه و یادگاری

نه رشیف: عه بدوله حمان نادم

نه م وینه یه تیسی لارانی مه خموره له سالی ۱۹۷۶ له پیئش ده سته یکردنی یاریه که بهرامبه ره تیسی لارانی سه لاهه دینی هه ولیره. یاریزانه کانی ش له چه موه بۆ راست بریتین له مانه ی خاوه رده (راهینه ره ی خوالیخۆشبوو مامۆستا موحسین، شه هید ته بویه که مسته فا، نیراهیم قادر، هاشم عه لی، عه مده مسته فا، مامه ند تاهیر، نه بویه که عومره درووش، عه بدوله وحید جه میل)، هه روه ها یاریزانه کان ی له لای چه موه بۆ راست بریتین له (ره فیک عوجان شه هید عه زیز قادر، عه بدوله حمان نادم، سه رباز هوار، ته حسین مام ره ش، زیاد ره فیک).

به رپوه به ره ی نووسین
شیرکو مه خمور
ده سته ی نووسهران
موحسین شوانی
خه لیل پالادی
په یامنیان
چریکه مه خموری
نه میرخان مه لاره سل
ناویشان
کوردستان
هه ولیر - مه خمور